

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag om ändring av 46 § i utlänningslagen

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås att utlänningslagen ändras. Genom den föreslagna lagen genomförs rådets direktiv om villkoren för tredjelandsmedborgares inresa och vistelse för studier, elevutbyte, oavlönad yrkesutbildning eller volontärarbete. I direktivet fastställs villkoren för tredjelandsmedborgares inresa och vistelse på medlemsstaternas territorium för en period som överstiger tre månader för studier och enligt prövning för oavlönad yrkesutbildning eller volontärarbete samt anges det förfarande enligt vilket medlemsstaterna för dessa ändamål tillåter tredje-

landsmedborgares inresa och vistelse på medlemsstaternas territorium.

Direktivet skall tillämpas till de delar det gäller sådana studerande som avses i definitionen i direktivet. Bestämmelserna i utlänningslagen motsvarar till denna del nästan fullständigt bestämmelserna i direktivet. Genomförandet av direktivet förutsätter dock att ett krav på sjukförsäkring fogas till villkoren för beviljande av uppehållstillstånd för studier.

Lagen avses träda i kraft den 1 september 2007.

MOTIVERING

1. Nuläge och föreslagna ändringar

Rådets direktiv 2004/114/EG om villkoren för tredjelandsmedborgares inresa och vistelse för studier, elevutbyte, oavlönad yrkesutbildning eller volontärarbete, nedan studerandedirektivet, antogs i december 2004. I direktivet fastställs villkoren för tredjelandsmedborgares inresa och vistelse på medlemsstaternas territorium för en period som överstiger tre månader för studier, oavlönad yrkesutbildning eller volontärarbete samt anges det förfarande enligt vilket medlemsstaterna för dessa ändamål tillåter tredjelandsmedborgares inresa och vistelse på medlemsstaternas territorium.

Direktivet skall tillämpas till de delar det gäller sådana studerande som avses i definitionen i direktivet. Till övriga delar tillämpas direktivet enligt medlemsstaternas prövning. Det föreslås att direktivet genomförs i Finland endast till de delar det gäller studeranden (studier och elevutbyte). En harmonisering av EU-medlemsstaternas lagstiftningar gällande tredjelandsmedborgares inresa för studier kan anses motiverad i synnerhet med beaktande av det betydande antal som kommer för att studera samt målet att främja tredjelandsmedborgares studier inom EU. En tillnärmning av lagstiftningarna behövs också för att göra det lättare för studerande från tredjeländer att röra sig inom unionen.

Antalet inresor för oavlönad yrkesutbildning och volontärarbete är betydligt färre än antalet inresor för studier och vistelserna är i allmänhet kortvariga, och en harmonisering av dem anses inte nödvändig. Det är för närvarande, såsom även i framtiden, möjligt att få uppehållstillstånd i Finland för dessa ändamål.

I direktivet avses med studerande en studerande som har antagits vid en läroanstalt för högre utbildning. Uppehållstillstånd för studier kan enligt utlänningslagen (301/2004) beviljas för studier vid en läroanstalt i Finland. Med läroanstalt avses alla läroanstalter efter grundskolan, såsom yrkesläroanstalter, högskolor och vuxenläroanstalter. I utlänningslagen omfattar begreppet studerande så-

lunda en större grupp än i direktivet. Direktivet kommer i praktiken i Finland att tillämpas på alla studerande som avses i utlänningslagen.

I fråga om studier och elevutbyte motsvarar bestämmelserna i utlänningslagen nästan fullständigt bestämmelserna i direktivet och är delvis förmånligare än direktivet. Genomförandet av direktivet förutsätter dock att ett krav på sjukförsäkring fogas till villkoren för beviljande av uppehållstillstånd för studier.

I artikel 6.1 c i direktivet förutsätts för beviljande av uppehållstillstånd att sökanden har en sjukförsäkring som avser samtliga risker som den berörda medlemsstatens egna medborgare normalt har täckning för. I Finland innebär detta en försäkring som täcker sådan vård och sådana kostnader som i Finland ingår i de kommunala hälsovårdstjänsterna och i sjukvårdsersättningarna enligt sjukförsäkringen.

För uppehållstillstånd för studier förutsätts inte för närvarande att utlänningar har en sjukförsäkring. Utländska studerande omfattas för närvarande i regel inte heller av de kommunala hälsovårdstjänsterna och den lagstadgade sjukförsäkringen.

Rätt till hälsovårdstjänster som ordnas av kommunen har personer som har en hemkommun i Finland. I lagen om hemkommun (201/1994) föreskrivs om bestämmande av hemkommunen. Magistraterna har haft en splittrad praxis för tolkningen av lagen om hemkommun och för närvarande får endast en del av studerandena en hemkommun. Kommuner som tillhandahåller hälsovårdstjänster är inte bundna av den anteckning om hemkommun som magistraten gör i befolkningsdatasystemet, men i allmänhet iakttar kommunerna dock magistratens beslut.

I riksdagen behandlas för närvarande regeringens proposition med förslag till lag om ändring av 4 § i lagen om hemkommun (RP 206/2006 rd). Enligt den skall utländska studerande under vissa förutsättningar kunna få en hemkommun i Finland. Enligt propositionen skall minst två års studier i Finland beaktas som en faktor som visar att en person har för avsikt att permanent bosätta sig i Finland, varför utlänningar som kommer till Finland

för att studera här i minst två år enligt prövning från fall till fall skall kunna få en hemkommun i Finland. Utlänningar som studerar i Finland en kortare tid än två år skall i allmänhet fortfarande inte få en hemkommun. Dessutom kommer alla utländska studerande även i fortsättningen att falla utanför sjukförsäkringssystemet.

Systemet med sjukförsäkring omfattar personer som i enlighet med lagen om tillämpning av lagstiftningen om bosättningsbaserad social trygghet (1573/1993) anses som stadigvarande bosatta i Finland. Enligt 3 a § 3 mom. i lagen anses studerande inte som stadigvarande bosatta i Finland. Sjukförsäkringen ersätter en del av privatläkarnas arvoden samt en del av kostnaderna för sådan undersökning och vård som privatläkare föreskrivit samt en del av läkemedels- och resekostnaderna.

Med stöd av det som anförts ovan omfattas utländska studeranden i allmänhet inte av sjukförsäkringen och inte heller alltid av de hälsovårdstjänster som kommunerna ordnar. Studerande vid universitet samt vetenskaps- och konsthögskolor omfattas visserligen av de tjänster som Studenternas hälsovårdsstiftelse tillhandahåller, men i tjänsterna ingår inte sjukhusvård och ersättning för läkemedels- och resekostnader.

En del utländska studerande tecknar en privat sjukförsäkring, men det gör de inte normalt. Dessutom varierar försäkringarnas omfattning. Exempelvis en vanlig reseförsäkring ger ofta inte ett tillräckligt omfattande försäkringsskydd.

I brådskande sjukdomsfall får utländska studerande också för närvarande nödvändig vård i Finland, men de ansvarar själva för kostnaderna. I situationer där studeranden inte har några tillgångar ansvarar vistelsekommunen i allmänhet för kostnaderna. Den allmänna principen är dock att en person som inte är stadigvarande bosatt i Finland själv ansvarar för kostnaderna.

Eftersom utländska studerande inte omfattas av Finlands sjukförsäkringssystem och inte heller alltid av de kommunala hälsovårdstjänsterna förutsätter genomförandet av artikel 6.1 c i direktivet att någon annan omfattande sjukförsäkring krävs av utlänningar som kommer till Finland för att studera. Kravet på sjukförsäkring garanterar att studeran-

de som kommer till Finland har ett försäkringsskydd som täcker sjukvårdskostnader under studietiden. Den nuvarande situationen, där en utländsk studerande kan vara helt och hållet utan sjukförsäkringsskydd, är inte särskilt fördelaktigt för studeranden.

I Finland är det för närvarande inte möjligt att teckna en sådan privat försäkring som täcker den vård och de kostnader som i Finland ingår i de kommunala hälsovårdstjänsterna och i de sjukvårdsersättningar som täcks av sjukförsäkringen. En förutsättning för att man skall kunna teckna en privat sjukkostnadsförsäkring i Finland är att försäkringstagaren omfattas av de kommunala hälsovårdstjänsterna och sjukförsäkringen. Det är också svårt att i utlandet få en försäkring som exakt motsvarar det lagstadgade systemet i Finland. Ett krav på en fullständigt täckande försäkring skulle sålunda i praktiken kunna hindra utländska studerande från att komma till Finland. Av denna anledning är det ändamålsenligt att man i Finland kräver en försäkring för sjukkostnader som är tillräckligt täckande för att den utländska studeranden vid sjukdomsfall inte skall orsaka samhället oskäliga kostnader, och som studeranden rimligen kan söka och få.

Om den nämnda ändringen i lagen om hemkommun genomförs i den föreslagna formen, får utlänningar som studerat minst två år i Finland i regel en hemkommun i Finland. Därför är det inte ändamålsenligt att man av en studerande som kommer till Finland för studier som varar över två år kräver en sådan försäkring som täcker de tjänster studeranden i alla fall får då han eller hon har en hemkommun i Finland. Det föreslås därför att det av studerande som kommer till Finland för minst två år skall krävas en försäkring som i första hand täcker läkemedelskostnader. I praktiken täcker privata försäkringar dock läkararvoden samt kostnader för vård och undersökning, vilket motsvarar systemet med den finländska sjukförsäkringen. Försäkringen borde i regel täcka kostnader för sjukvård på upp till minst 30 000 euro. Detta eurobelopp är bundet till kostnadsnivån för 2007.

Utlänningar som kommer till Finland för studier som varar mindre än två år skall i regel inte heller i framtiden få en hemkommun i Finland. Sådana studerande skall därför ha

en försäkring som täcker kostnader för sjukvård. Inom den kommunala hälso- och sjukvården innebär detta främst kostnader för undersökning och vård på hälsovårdscentraler eller sjukhus. Inom sjukförsäkringssystemet innebär detta de kostnader som täcks genom sjukvårdersättningar som ingår i sjukförsäkringen. Försäkringen borde i regel täcka kostnader för sjukvård på upp till 100 000 euro (kostnadsnivån för 2007).

Enligt en utredning som gjorts av finska beskickningar finns sådana försäkringar som täcker sjukvårdskostnader i Finland tillgängliga i utlandet. Med tanke på innehållet och priset är utbudet visserligen omväxlande. Priset för en försäkring som gäller ett år varierar från några hundra euro till över tusen euro. De försäkringar som finns tillgängliga är i allmänhet reseförsäkringar. I en del länder finns försäkringar som täcker kostnader på upp till 100 000 euro inte nödvändigtvis tillgängliga. I vissa länder finns försäkringar som beskrivits ovan inte alls tillgängliga. Försäkringar kan dock tecknas hos internationella försäkringsbolag där en mycket täckande försäkring som gäller ett år i taget kostar cirka tusen euro.

Enligt 39 § i utlänningslagen förutsätts för att uppehållstillstånd skall beviljas att utlänningens försörjning är tryggad. Det kan således anses att studeranden själv kan ansvara också för sådana mindre kostnader för hälso- eller sjukvård som hans eller hennes sjukförsäkring inte täcker.

Utlänningen skall ha en försäkring som beviljats av ett tillförlitligt och solitt bolag eller en tillförlitlig och solid inrättning. Finska beskickningar för en förteckning som de uppgjort på basis av utredningar över de försäkringsgivare som i stationeringslandet och dess omgivning kan anses vara tillförlitliga och solida.

Utländska studerande bör redan när de kommer till Finland ha en sjukförsäkring.

Det föreslås att en bestämmelse fogas till 46 § i utlänningslagen enligt vilken beviljande av uppehållstillstånd för studier förutsätter att utlänningen har en försäkring som täcker kostnader för sjukvård.

2. Propositionens konsekvenser

Syftet med propositionen är att de utländs-

ka studerandenas situation i Finland skall vara tryggad med avseende på sjukdomsfall. Ett syfte är också att staten och kommunerna inte skall behöva ansvara för kostnaderna för utländska studerandes sjukvård.

Det är möjligt att kravet på försäkring i enskilda fall leder till att en utländsk studerande inte söker sig till Finland, eftersom han eller hon inte kan teckna en försäkring som krävs, till exempel därför att han eller hon saknar medel eller att en sådan försäkring inte är tillgänglig i hans eller hennes hemland och att det skulle vara mycket svårt att teckna en försäkring någon annanstans.

Avsikten är att uppfölja hur den föreslagna ändringen påverkar antalet studerande som kommer till Finland. Syftet är alltså på så sätt vid behov sträva till att minska de dämpande effekter som kravet på försäkring eventuellt har på antalet studerande som söker sig till Finland.

3. Beredningen av propositionen

Propositionen har beretts vid inrikesministeriet. Utlåtande om propositionsutkastet har begärts hos utrikesministeriet, justitieministeriet, finansministeriet, undervisningsministeriet, handels- och industriministeriet, social- och hälsovårdsministeriet, arbetsministeriet, justitiekanslersämbetet, riksdagens justitieombudsmans kansli, högsta förvaltningsdomstolen, Helsingfors förvaltningsdomstol, Utbildningsstyrelsen, Helsingfors universitet, minoritetsombudsmannens byrå, jämställdhetsombudsmannens byrå, polisnrättningen i Helsingfors härad, Utlänningsverket, Nylands arbetskrafts- och näringscentral, Finlands Fackförbunds Centralorganisation FFC rf, Tjänstemannacentralorganisationen FTFC rf, Akava rf, Finlands Näringsliv rf, Företagarna i Finland rf, Finlands studentkårers förbund FSF rf, Finlands Yrkesstuderandes Centralförbund SAKKI rf, Förbundet för Studentföreningar vid Yrkehögskolorna i Finland rf, Flyktingrådgivningen rf, Amnesty International och Finlands Röda Kors.

I flera utlåtanden ansågs det vara motiverat att foga kravet på försäkring som villkor för beviljande av uppehållstillstånd för studier, eftersom detta skall garantera att situationen är tryggad vid sjukdom för utländska studerande i Finland. I flera utlåtanden konstatera-

des dock också att kravet på försäkring inte skall oskäligt försvåra utländska studerandes inresa i Finland och inte ha en dämpande effekt på antalet studerande som kommer till Finland.

4. Samband med andra propositioner

I riksdagen behandlas regeringens proposition med förslag till lag om ändring av 4 § i lagen om hemkommun (RP 206/2006 rd). Enligt propositionen skall minst två års studier i Finland beaktas som en faktor som visar att en person har för avsikt att permanent bosätta sig i Finland, varför utlänningar som kommer till Finland för att studera här i minst två år skall i regel få en hemkommun i Finland. Den ändring av 46 § i utlänningslagen som föreslås i denna proposition utgår från att ändringen i 4 § i lagen om hemkommun genomförs enligt förslaget i fråga om studerande. Om propositionen inte godkänns och om utlänningar som kommer till Finland

för att studera här i minst två år inte heller i fortsättningen i regel skall få en hemkommun, skall en sådan täckande försäkring som enligt denna proposition krävs av utlänningar som studerar här en kortare tid än två år krävas av alla utländska studerande oberoende av den beräknade studietiden.

5. Ikraftträdande

Det är viktigt att man hinner förbereda sig tillräckligt inför förändringen, bl.a. genom att informera utlänningar som ansöker om uppehållstillstånd för studier. Av denna anledning föreslås lagen träda i kraft den 1 september 2007.

Enligt artikel 22 i studerandedirektivet skall medlemsstaterna sätta i kraft de bestämmelser i lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa direktivet senast den 12 januari 2007.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

Lag

om ändring av 46 § i utlänningslagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i utlänningslagen av den 30 april 2004 (301/2004) 46 § som följer:

46 §

Beviljande av uppehållstillstånd för studier

Har en utlänning antagits som studerande vid en läroanstalt i Finland, beviljas tillfälligt uppehållstillstånd enligt 45 § 1 mom. 3 punkten för examensinriktade eller yrkesinriktade studier eller, om det finns grundad anledning, även för andra studier. En förutsättning för

att uppehållstillståndet skall beviljas är att utlänningen har en försäkring som beviljats av ett tillförlitligt och solitt bolag eller en tillförlitlig och solid inrättning och som täcker kostnader för sjukvård. Om den beräknade studietiden är minst två år, skall försäkringen täcka endast läkemedelskostnader.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Helsingfors den 12 januari 2007

Republikens President

TARJA HALONEN

Inrikesminister *Kari Rajamäki*

Lag

om ändring av 46 § i utlänningslagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i utlänningslagen av den 30 april 2004 (301/2004) 46 § som följer:

Gällande lydelse

46 §

Beviljande av uppehållstillstånd för studier

Har en utlänning antagits som studerande vid en läroanstalt i Finland, beviljas tillfälligt uppehållstillstånd enligt 45 § 1 mom. 3 punkten för examensinriktade eller yrkesinriktade studier eller, om det finns grundad anledning, även för andra studier.

Föreslagen lydelse

46 §

Beviljande av uppehållstillstånd för studier

Har en utlänning antagits som studerande vid en läroanstalt i Finland, beviljas tillfälligt uppehållstillstånd enligt 45 § 1 mom. 3 punkten för examensinriktade eller yrkesinriktade studier eller, om det finns grundad anledning, även för andra studier. *En förutsättning för att uppehållstillståndet skall beviljas är att utlänningen har en försäkring som beviljats av ett tillförlitligt och solitt bolag eller en tillförlitlig och solid inrättning och som täcker kostnader för sjukvård. Om den beräknade studietiden är minst två år, skall försäkringen täcka endast läkemedelskostnader.*

Denna lag träder i kraft den 20 .